

Goran Knežević
Hećimovićeva 3
10000 Zagreb

Zagreb, 22.05.2019.

Stručno izvješće o nastupu folklornog ansambla HKUD – a Željezničar u velikoj dvorani KD V. Lisinski, s početkom u 19.00

Sto i pet godina kontinuiranog djelovanja jednog amaterskog Društva dovoljan je razlog „za poklon do poda“. Pametno vodstvo te prostorni resursi i financijske injekcije Željeznica dobitna su bili kombinacija. Istini za volju jedino su gradsko reproduktivno društvo koje je se održalo toliko godina i stoga zaslužuju dodatne čestitke. Prvih 15 godina umjetničkog rada naznačila je umjetnička voditeljica (prema HDFKiV) društva Katarina Horvatović i nadamo se da će ustrajati do prve ozbiljne obljetnice. Čestitamo. Prije nastupa odraslog folklornog ansambla gđa. Senka Jurina predsjednica Hrvatskog društva folklornih koreografa i voditelja uručila je Katarini Horvatović nagradu Zvonimir Ljevaković za koreografska postignuća.

Ansambl je izveo cjelovečernji program u trajanju od 99 minuta od toga plesni program 80 minuta, vokalni 14 minuta i glazbeno 5 minuta. Nastupilo je 32 izvođača/ica (22 djevojke i 10 momaka) i 19 glazbenika. Program se odvijao bez zastoja, jedino su ponekad, vesela dječica skakutala od scene do gledališta. Nešto više od polovine gledališta je bilo bile ispunjeno. Za vrijeme koncerta u gledalištu je bila ugodna atmosfera koju su tu i tamo razarali, specifični folklorški krikovi.

Od strane organizatora, ovom prilikom HKUD-a Željezničar, nisam dobio program koncerta ????. Nakon dva dana donesena mi je programska knjižica koja je stvarno lijepo likovno dizajnirana sa svim relevantnim podacima o Društvu, opisima koreografija. Primijetio sam da glazbene obrade nisu točno poredane. Nisu navedeni glazbeni obrađivači pod točkom 2 i 11.

Ples i stil

Plesači su bili u ples ujednačeni i uigrani. Stilski uniformirani u drmešarskom stilu koji se provlačio manje ili većoj mjeri kroz program. Izvrsno su koristili veliku scenu bez obzira što ih je u pojedinim točkama bilo relativno mali broj (10-12). Postavljali su se pravilno na zamišljene scenske formacije i čvrsto držali koreografski crtež. Poneke sugestije glede plesa i pokreta naveo sam prošle godine pa kako nisu ispravljene valjda po autoričinom mišljenju nisu opravdane. Pa da ne trošimo papir.

Vrsnoća koreografija

Sve koreografije su pismene ali vrlo slične bez obzira što su tematski različite. Ta nastojanja da se određene teme prikažu kroz folklorne sadržaje ipak nisu bila posve uspješna i vjerodostojna i mislim kako za realizaciju takvih zahtjeva treba koristiti (imati) puno snažniji, raznolikiji i brojniji izvođački sastav. Ponegdje se i preskaču određeni postulati scenske primjene folklor. Primjerice Kameni svatovi Augusta Šenoa događaju se u Podsusedu, a izvodi se folklor Hrvatskog zagorja. Pa zar ne bi bilo logično i očekivano da se u tom slučaju koristi folklor Podsusedskog kraja. Tu ostaje prostora za daljnja promišljanja i približavanje kako narodnoj tako i autorskoj istini.

Praizvedbene koreografije

Na programu su izvedene tri praizvedbene koreografije.

Stječe se dojam da autorica kod praizvedbenih točaka ipak nije dovoljno duboko uronila u etnokoreološku građu tih krajeva i to se na neki način primijetilo u na sceni. Možda u nastojanju da ovom prilikom oblikuje program sa svojim koreografijama priklonila se određenoj hiperprodukciji ali sada ostaje vrijeme da se o svemu pomisli i eventualno promjeni ili nadopuni.

Povila se bela loza - PRAIZVEDBA

(pjesme i plesovi Hrvata u Mađarskoj Podravini)

Glazbena obrada: Marko Robinić

To jedna klasična koreografija gradišćanskog folklora mogli bismo kazati „seminarska“ jer nisam zamijetio terenski autentičnu inspiraciju. Plesalo se većinom na polukružnoj formaciji s tu i tamo kraćim promjenama slika. Izvođači su bili ujednačeni u plesu i izvodili su ritmički točno podbijance. Pred sam kraj malo se ispalo iz ritma ali je vrlo brzo uhvaćen. Jedna vesela točka koja je ipak obzirom na broj izvođača 5 momaka i 6 djevojaka trebala imati više koreografskog zapleta, solističkih kreacija i scenske poletnosti.

S one bane mora - PRAIZVEDBA

(pjesme i plesovi moliških Hrvata)

Koreografija: Katarina Horvatović

Glazbena obrada: Augustin Žigmanov

Vidno je da je uloženi veliki trud u rekonstrukciji maske MAJA, tamošnjeg sveca, i on je vrlo lijepo na sceni izgledao. Običaj Majo održavao se u prvi petak u mjesecu svibnju vrlo je blizak našem svetom Jurju. Mladi bi par dana prije prikupljali zelenilo i kitili Maja i zatim s njime odlazili u procesiju selom. Jedna momak je nosio Maja i išao ispred kolone dok su ostali ga pratili. Zaustavljali bi se ispred kuća pjevali domaćinima za zdravlje i bolji urod i prikupljali darove koje su kasnije podijelili.

Točka je korektno osmišljena i osjetila se autentičnost na sceni (nošnja, glazba ples). Momak koji je nosio Maja cijelo vrijeme je cupkao na mjestu i postala je nejasna njegova uloga. Ako je bila ideja da se samo pokaže onda je trebalo to puno kraće trajati. No, obzirom na vrlo točnu rekonstrukciju i trud te postignutu likovnu estetiku trebalo mu je dati više scenskog sadržaja i poleta. Istovremeno prikazivanje običaja i plesa nije uspješno integrirano na sceni. To su u suštini dva različita izvedbena i duhovna stanja koja je vrlo teško u isto vrijeme harmonizirati na sceni. Ples – radost, veselje.... Običaj – kolektivno uživanje.....

Stoga smatram da se to trebalo razdvojiti i za vrijeme dok je Majo na sceni trebala je biti obredna atmosfera nakon čega se Maja miče s scene, a izvođači se prepuštaju plesu. Sve pohvale za scensku obradu tradicija moližanskih Hrvata što do sada nismo imali prilike vidjeti na reproduktivnoj sceni u Hrvatskoj, a izrečene sugestije mogu, a i ne moraju biti uvažene.

Dubrovačko mljetska svadba

Sama ideja hvale je vrijedna ali u realnosti teško da ćemo postići tu idilu. Uzmimo za primjer samo situaciju iz današnjice, kad se žene mladi primjerice iz Zagreba i Hercegovine moš' misliti što će svi zajedno otplesati Lindu ili prigorski drmeš. Tako da namjera o spajanju dva, po etnokoreološkim vrednotama pomalo različita lokaliteta, teško da će biti vjerodostojna. Vrlo teško ćemo sitne stilske različitosti prenijeti na reproduktivne plesače. Svako svoje i kraj.

Još nekako u počecima izvedbe, ta ideja je davala nadu, kroz ples Mlječana i potom svadbarske zdravica koja je bila izvrsno interpretirana. No s plesom poskočice nestalo je i svadbe i početne ideje već je izvedena samo poskočica iz dubrovačkog zaleđa (trebalo je navesti točan lokalitet jer hoćemo znati čija je i odakle mladenka) i to vrlo ujednačeno i skladno. Pokušaj da se lijeričar izvuče izvan kola, u lijevi ćošak scene gledajući iz publike, a plesače postavi dijagonalno okrenute prema njemu, donio je znatno bolji vizualni scenski efekt ali nedovoljno snažan da nadjača snagu autentične kolske formaciju hercegovačke poskočice. Mljetska i nošnja iz dubrovačkog zaleđa istovremeno u kolu – po meni ne ide.

Kolovođa glasan ali ritmički i intonativno treba se više približiti izvornim načinu vođenja. I još ako tomu dodamo da je ovu točku izvelo pet plesnih parova i kolovođa onda je stvarno bilo teško stvoriti svadbarsku atmosferu. Kao što rekoh i na početku ideja ima potencijala ali

Koncepcija i zahtjevnost programa

Nastojalo se prikazivanjem folkloru različitih arela i koreografskih potki, pojačati vizualnost i dinamika programa, i u tome se uspjelo. Na programu su bile isključivo koreografije Katarine Horvatović i to mi se učinilo vrlo interesantnim, jer do sada vrlo rijetko smo imali prilike, u amaterizmu, vidjeti cjelovečernji folklorni koncert sastavljen od koreografija jednog autora. Zanimljivo, autorski rukopis u svim koreografijama nije bio jednako prepoznatljiv. Pretpostavljam da je na to ipak utjecao ograničeni broj članova izvođača što nije omogućilo potpunu autorsku slobodu, a i poveći broj praiizvedbi svakako je utjecao na stvaralački senzibilitet. Izveden je klasičan folklorni program srednje plesne zahtjevnosti.

Umjetnički dojam

Osjetio sam zajedništvo, želju i snažne emocije izvođača koji su nastojali na visokoj razni iznijeti sve zahtjeve ovog kompleksnog autorskog programa. U tome su uspjeli i zaslužuju sve čestitke. Najviše su me se dojmile izvedbe koreografije Mandalinin san i Oko duba stoljetnoga.

Umjetnička voditeljica (prema kriterijima HDFKiV): Katarina Horvatović

Voditelj tamburaškog orkestra: Đuro Horvatović

Voditeljice pjevanje: Lucija Meštrović, Zrinka Posavec

Voditelj tehnike: Zdenko čeh

Rizničar Društva: Hrvoje Jakob

Tajnik Društva: Dominik Sever

Predsjednik Društva: Đuro Horvatović

PROGRAM

1. Mandalinin san – folklorni motivi Slavonije

- Koreografija: Katarina Horvatović
- Glazbena obrada: Marko Robinić

2. Prigorska crtica – pjesme i plesovi prigorja

- Koreografija: Katarina Horvatović

3. Jabuko rumena – pjesme i plesovi otoka Ugljana

- Koreografija: Katarina Horvatović
- Glazbena obrada: Božo Potočnik

4. **Povila se bela loza** – PRAIZVEDBA - pjesme i plesovi Hrvata u Mađarskoj Podravini

- Glazbena obrada: Marko Robinić

5. **S one bane mora** – PRAIZVEDBA - pjesme i plesovi moliških Hrvata

- Koreografija: Katarina Horvatović
- Glazbena obrada: Augustin Žigmanov

6. **Dok ja dođem v Medimurje** – plesni prikaz iz Međimurja

- Koreografija: Katarina Horvatović
- Glazbena obrada: Petar Varga

7. **Mađarski plesovi** – tamburaški intermezzo

- Glazbena obrada: Marko Robinić

8. **Postolar i vrag** - plesovi Podravine na tekst Augusta Šenoa

- Koreografija: Katarina Horvatović
- Glazbena obrada: Božo Potočnik

ODMOR

9. **Ide jesen** – pjesme i plesovi iz Posavine

- Koreografija: Katarina Horvatović
- Glazbena obrada: Marko Robinić

10. **Dubrovačko mljetska svadba** – PRAIZVEDBA

- Koreografija: Katarina Horvatović
- Glazbena obrada: Marko Robinić

11. **Ženil se je** - fragmenti svadbe iz Zeline

- Koreografija: Katarina Horvatović

12. **Bunjevački motivi** – splet bunjevačkih kola na tradicijskom instrumentu gajde

- Glazbena obrada: Petar Varga

13. **Kameni svati** – plesovi Hrvatskog zagorja

- Glazbena obrada: Augustin Žigmanov

14. **Drumarac**

- Glazbena obrada: Božo Potočnik

15. **Tucin spletokol**

- Glazbena obrada: Antun Tuca Nikolić

16. **Ispod duba stoljetnoga krade Veles mladog Boga** - pjesme i plesovi Pokuplja

- Koreografija: Katarina Horvatović
- Glazbena obrada: Marko Robinić